Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/3204

2025 7 2

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria dėl vilkų (*Canis lupus*) apsaugos statuso iš dalies keičiama Tarybos direktyva 92/43/EEB

(COM(2025) 106 final – 2025/0058 (COD))

(C/2025/3204)

Pagrindinis pranešėjas **Josep PUXEU ROCAMORA**

Prašymas parengti nuomonę	Taryba, 2025 3 25 Europos Parlamentas, 2025 3 31
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 43 straipsnio 2 dalis ir 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius
Priimta plenarinėje sesijoje	2025 4 30
Plenarinės sesijos Nr.	596
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	154 / 9 / 17

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Reikia mažinti neigiamą kaimo gyventojų, gyvulininkystės ūkių ir vilkų sąveiką ES sudarant sąlygas jų sambūviui ir jį valdant.

1.2. Moksliniai ir techniniai duomenys rodo, kad vilkų šalinimu grindžiami valdymo modeliai nėra veiksmingi mažinant žalos lygį, nes jie toliau palaiko konfliktą tarp gyvulininkystės ūkių ir vilkų, išskyrus atvejus, kai pašalinama tiek vilkų, kad tai neigiamai paveikia jų apsaugos būklę, o tokiu atveju pažeidžiama Tarybos Direktyva 92/43/EEB ([1]).

1.3. Tačiau moksliškai įrodyta, kad prevencinėmis priemonėmis, kurios yra suderinamos su poreikiu išsaugoti palankią apsaugos būklę, pagrįsti modeliai yra tinkama alternatyva sumažinti konfliktus ir padėti siekti vilkų ir gyvulininkystės ūkių sambūvio. Šiuo tikslu būtina stiprinti tinkamas finansavimo sistemas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos plėtoti šias priemones, kaip nurodyta informaciniame pranešime NAT/825 ([2]).

1.4. Todėl EESRK rekomenduoja:

1.5. pasinaudoti tinkamomis finansavimo priemonėmis, kad būtų pagerintas ir skatinamas veiksmingo ir perspektyvaus vilkų ir gyvulininkystės ūkių sambūvio modelis;

1.6. skatinti taikomųjų mokslinių tyrimų plėtrą gyvulių apsaugos metodų srityje įvairių tipų gyvulininkystės ūkiuose;

1.7. atlikti individualius didelės rizikos ir (arba) didelių nuostolių patyrusių gyvulininkystės ūkių vertinimus, kad būtų galima taikyti tinkamiausias gyvulių apsaugos priemones;

([1]) 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos Direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

([2]) EESRK informacinis pranešimas *„Ekstensyviosios gyvulininkystės ir organinių trąšų nauda įgyvendinant Europos žaliąjį kursą“*.

1.8. konsultuoti ūkius gyvulių apsaugos priemonių naudojimo ir stebėsenos klausimais;

1.9. greitai kompensuoti už bet kokios rūšies padarytą žalą, o ne tik už papjautus gyvulius, t. y. išsisklaidžiusias bandas, išsimetimus ir prarastą pelną iš gyvulininkystės;

1.10. skatinti forumus, kuriuose gyvulius auginantys ūkininkai keistųsi patirtimi, įgyta įgyvendinant gyvulių apsaugos priemones;

1.11. naudoti geriausius prieinamus metodus vilkų išpuolių prieš gyvulininkystės ūkius požymiams ir įrodymams analizuoti, kad būtų galima kuo patikimiau nustatyti, ar dėl išpuolio tikrai kalti vilkai, ar sulaukėję šunys;

1.12. skatinti įdarbinti profesionalius piemenis, kurie liktų su banda tose vietovėse ar tuo metų laiku, kai žalos grėsmė didesnė;

1.13. sudaryti sąlygas aviganių šunų veisimui ir jais aprūpinti gyvulių augintojus, kad būtų išvengta vilkų išpuolių;

1.14. skatinti naudotis profesionalia gyvulių priežiūra sezoninio gyvūnų pervarymo į naujas ganyklas metu;

1.15. remti atsakingų valstybės pareigūnų mokymus, kaip nustatyti žalą gyvulių augintojams ir teikti jiems tinkamą informaciją bei paramą;

1.16. parengti suderintą tikslinio konkrečių vilkų populiacijos individų pašalinimo (išgaudymo) protokolą, kuris padėtų teisingai ir tinkamai įgyvendinti nuo rūšių apsaugos taisyklių nukrypti leidžiančias nuostatas, laikantis ES ir nacionalinės teisės aktų (turėtų būti vykdoma patvirtintos priemonės veiksmingumo *ex post* stebėsena ir vertinimas);

1.17. skatinti užmegzti dialogą dėl vilkų Europos lygmeniu, įskaitant ES institucijas, valstybes nares, savivaldybes ir vietos valdžios institucijas, gamtininkus, ūkininkų ir gyvulininkystės organizacijas, mokslo įstaigas ir NVO.

1.18. pripažinti, kad pilietinės visuomenės dalyvavimas vietos ar regionų lygmeniu yra būtinas sprendimų priėmimui ir valdymui;

1.19. skatinti mokslinių žinių sklaidą apie vilkus ir jų populiacijos valdymo sudėtingumą;

1.20. rengti gyvulininkystės sektoriui skirtas informavimo kampanijas apie sambūvio su vilkais galimybes, konfliktų su jais mažinimą ir apie turimą finansavimą;

1.21. skatinti taikyti gerąją vilkų stebėjimo praktiką;

1.22. rengti informavimo kampanijas, skirtas gyvulių auginimo zonose sportuojantiems ir jose besilankantiems asmenims, siekiant įspėti juos apie aviganius šunis ir informuoti apie tai, kokia šių šunų užduotis ir kaip elgtis su jais susidūrus.

2. **Bendroji informacija**

2.1. Šia nuomone reaguojama į 2024 m. gruodžio mėn. Berno konvencijos nuolatinio komiteto sprendimą, priimtą remiantis Europos Sąjungos pasiūlymu, kuriuo vilkų (*Canis lupus*) statusas perkeliamas iš II priedėlio („Griežtai saugomos faunos rūšys“) į III priedėlį („Saugomos faunos rūšys“). Šis pakeitimas įsigaliojo praėjus trims mėnesiams nuo jo priėmimo.

2.2. Kovo 7 d. Europos Komisija pateikė pasiūlymą dėl direktyvos, kuria iš dalies keičiamos Buveinių direktyvos (Direktyva 92/43/EEB) nuostatos dėl vilkų apsaugos (COM(2025) 106 final – 2025/0058 (COD)).

2.3. Komisijos pasiūlymu (COM/2025/106 *final*) siekiama iš dalies pakeisti Direktyvą 92/43/EEB perkeliant visas vilkų populiacijas ES į V priedą (Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšys, kurių ėmimui iš gamtos ir naudojimui gali būti taikomos tvarkymo priemonės“), kad valstybės narės galėtų taikyti lankstesnius valdymo metodus. Be to, pasiūlyme išlaikomas įpareigojimas užtikrinti palankią rūšies apsaugos būklę.

2.4. Vilkai ir toliau bus saugoma rūšis, o valstybės narės, taikydamos valdymo ir išsaugojimo priemones, turi užtikrinti ir palaikyti palankią tos rūšies apsaugos būklę.

2.5. EESRK atkreipia dėmesį į Komisijos pasiūlymą ir pabrėžia, kad teisinio statuso pakeitimas turi būti derinamas su tvirtomis garantijomis, kad laikantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 191 straipsnio bus išlaikyta palanki vilkų populiacijų apsaugos būklė, ypač atsižvelgiant į tai, kad beveik pusėje ES biogeografinių regionų, kuriuose yra vilkų, pastarųjų apsaugos būklė tebėra nepalanki, tuo tarpu valstybėms narėms būtina suteikti veiksmingesnių priemonių vietos konfliktams valdyti ir sambūviui su kaimo bendruomenėmis bei ekstensyviosios gyvulininkystės ūkiais skatinti.

2.6. Vilkų buvimas padeda kontroliuoti laukinių kanopinių (stirnų, elnių, šernų, gemzių, briedžių, priklausomai nuo regiono) populiacijas selektyviai medžiojant ir sudarant palankias sąlygas ekologinei pusiausvyrai.

2.7. Remiantis Europos Komisijos 2020 m. gamtos būklės ataskaita, parengta remiantis valstybių narių duomenimis, vilkų populiacijos, kurios pirmąją XX a. pusę buvo išnaikintos daugumoje regionų ir šalių, dabar yra stabilios arba auga ir vėl užima senuosius paplitimo arealus. Kai kuriose šalyse vilkų apsaugos būklė yra palanki, o kitose kyla jų perteklinės populiacijos arba paplitimo arealo sumažėjimo pavojus.

2.8. Tačiau ši teigiama tendencija nėra tolydi: Ispanija yra vienintelė valstybė narė, kurioje neseniai Siera Morenoje išnyko vilkų populiacija, o tai rodo, kad yra nykstančių populiacijų, todėl reikalinga tolesnė jų apsauga. Be to, Iberijos vilkų (*Canis lupus signatus*) populiacijos genetinis kintamumas yra nedidelis, todėl ji yra labiau pažeidžiama rizikos veiksnių nei kitos mažesnės, bet genetiškai įvairesnės populiacijos.

2.9. Šią padėtį iš dalies galima paaiškinti teisine apsauga ir palankesniu visuomenės požiūriu, taip pat jų grobio rūšių (pvz., elninių ir šernų) ir miško dangos atkūrimu. Vilkų išplitimą paskatino kaimo gyventojų skaičiaus mažėjimas kai kuriuose Europos regionuose.

2.10. Vilkų grįžimas į regionus, kuriuose jų nebuvo dešimtmečius, yra didelis iššūkis valstybėms narėms, nes ši rūšis dažnai siejama su įvairiais konfliktais, visų pirma dėl žalos ekstensyviajai gyvulininkystei, dėl kurios atitinkamose kaimo bendruomenėse kyla socialinių konfliktų.

2.11. Vilkų poveikis gyvulininkystei ES lygmeniu ir bendra žala gyvuliams gali atrodyti toleruotini valstybių narių lygmeniu, tačiau jų koncentracija vietoje gali daryti didelį spaudimą tam tikroms vietovėms. Sunku kiekybiškai įvertinti jų padarytus tiesioginius ir netiesioginius ekonominius nuostolius ir emocinį sukrėtimą ūkininkams.

2.12. Remiantis 2013–2018 m. valstybių narių pateiktais duomenimis, grėsmės vilkams yra labai įvairios: neteisėtas šaudymas, nuodijimas, susidūrimai su infrastruktūros objektais ir sąveika su įvairia žemės ūkio veikla.

Palankios vilkų apsaugos būklės visoje ES užtikrinimas, kuris būtų suderinamas su socialine ir ekonomine veikla kaimo vietovėse

2.13. Siekiant užtikrinti palankią vilkų apsaugos būklę ES, nepakenkiant socialinei ir ekonominei veiklai kaimo vietovėse, valstybėms narėms rekomenduojama:

— didinti rūšių kontrolę ir stebėseną vietovėse, kuriose vilkų populiacija iš dabartinio paplitimo arealo gali išplisti į kitas vietas;

— tobulinti vilkų stebėsenos programas, siekiant pagerinti žinias apie jų pasiskirstymą, gaujų ir populiacijų amžiaus struktūrą, elgsenos įpročius, neatsitiktinį gaištamumą, sąveiką su žmogaus veikla;

— tobulinti programas, kuriomis siekiama gerinti žinias apie potencialų įvairių metodų (vilkams priešiškų ir atgrasančių), kurie gali padėti sumažinti vilkų daromą žalą ekstensyviajai gyvulininkystei, veiksmingumą;

— stiprinti informavimo ir informuotumo didinimo programas vietovėse, kuriose numatomas vilkų sugrįžimas, siekiant pakeisti visuomenės suvokimą ir užkirsti kelią galimai neigiamai sąveikai su ekstensyviąja gyvulininkyste ir jos išvengti;

— sudaryti sąlygas vilkams plisti teritorijose, kuriose yra daugiau laukinių kanopinių gyvūnų ir kuriose sumažėjo arba išnyko ekstensyviojo ūkininkavimo praktika, o sportinė medžioklė negali kontroliuoti šių populiacijų plitimo;

— skatinti išgaudyti ir iš gamtos pašalinti šunis, įtariamos hibridizacijos arba mišrių vilkų ir šunų gaujų atvejais;

— vykdyti informavimo ir kontrolės kampanijas, kad būtų užkirstas kelias sąmoningam hibridizacijos su šunimis skatinimui;

— vykdyti informavimo kampanijas sektoriams, dalyvaujantiems valdant kaimo aplinką, apie neteisėto vilkų žudymo ekologinius, socialinius, administracinius padarinius ir sankcijas;

— imtis alternatyvių žalos prevencijos priemonių, įskaitant plėšrūnų išpuolių prieš ūkius prevencijos ir mažinimo metodus;

— skatinti neteisėtos praktikos stebėjimo ir atgrasymo nuo jos operacijų organizavimą vietovėse, kuriose kyla daug konfliktų dėl gyvuliams padarytos žalos. Populiacijos turi būti kontroliuojamos prižiūrint atitinkamoms valdžios institucijoms ir vadovaujantis moksliniais kriterijais.

Briuselis, 2025 m. balandžio 30 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Oliver RÖPKE